

ΘΕΜΑ 1: Συζήτηση για τις αξίες

Βοηθήματα διδασκαλίας και μάθησης

Αριστοτέλης (384-322 π. Χ.)

Ο Αριστοτέλης δεν ξεκινά από την αφηρημένη σκέψη, αλλά από την πραγματική υπάρχουσα κατάσταση στην ιστορική της μορφή όπως εξελίχθηκε από την ελληνική πόλη. Σε αυτή την κοινωνία, διαμορφώνεται ο χαρακτήρας και οι πράξεις ενός ατόμου. Το κράτος ορίζεται ως μία κοινωνία αξιών, η οποία δίνει στο άτομο την ευκαιρία να εξελιχθεί όσο γίνεται καλύτερα. Για τον Αριστοτέλη, η ζωή στο κράτος είναι ένα συνταγματικό στοιχείο στην ανθρώπινη του υπόσταση. (Τ 1/1)

Για την ακρίβεια, το κράτος δεν υπάρχει απλά μόνο, αλλά έχει έναν σκοπό, ο οποίος ολοένα και απαιτεί νέες προσπάθειες. Έτσι, το κράτος αναλαμβάνει μία εκπαιδευτική λειτουργία. (Τ 1/2)

Για τον λόγο αυτόν, οι ιδέες του Αριστοτέλη ονομάζονται τελεολογική προσέγγιση (από την ελληνική λέξη τέλος).

Η πολιτεία καθιστά δυνατό στους ανθρώπους να ακολουθούν την "καλή" και "ιδανική" ζωή, αλλά περιμένει ταυτόχρονα την αντίστοιχη συμβολή των μελών της.

Αυτό αίρει δύο ερωτήματα:

1. Ποιός καθορίζει τί αποτελεί μία καλή ή ευτυχισμένη ζωή;

Θα ήταν χρονοβόρο να επαναλάβουμε όλα όσα έγραψε ο Αριστοτέλης σχετικά με τις συνθήκες που επιδρούν σε οποιονδήποτε αγωνίζεται για το ύψιστο αγαθό ή την ευτυχία. Σε κάθε περίπτωση, οι προσωπικοί λόγοι καθενός και ορισμένα αγαθά της ψυχής του – αρετές – παίζουν συγκεκριμένο ρόλο σε αυτό. Αρετές όπως είναι το θάρρος, η λογική, η γενναιοδωρία και η δικαιοσύνη, αποκτώνται μέσω της σωστής ανατροφής και αυτό εξαρτάται κατά πολύ από τη σωστή νομοθεσία. Οι καλοί νόμοι καθιστούν δυνατό στους περισσότερους ανθρώπους να καλλιεργούν καλά στοιχεία του χαρακτήρα τους, πράγμα το οποίο με τη σειρά του συμβάλλει άμεσα στην καλή ζωή. (Τ 1/3)

2. Πώς καθορίζεται η συμμετοχή στη δημιουργία των νόμων ;

Κατά τον Αριστοτέλη, μόνο εκείνοι, τους οποίους έχουν διοικήσει καλά μπορούν και να διοικήσουν καλά. Ο Αριστοτέλης για να είναι σίγουρος, αφήνει την διοίκηση σε άτομα, τα οποία πρέπει να καθοδηγούνται από δύο πράγματα: από τη μία πλευρά, τους στόχους της πολιτείας και από την άλλη, τη νομοθεσία ενός συντάγματος που εγγυάται την συμμετοχή των πολιτών στη δημιουργία των νόμων.

Για τον λόγο αυτό, το μοναδικό άτομο που μπορεί νόμιμα να κυβερνά είναι εκείνο που έχει δώσει στους πολίτες μερίδιο στην θέσπιση των νόμων. Ο Αριστοτέλης εκτιμά, ότι η δύναμη της κρίσης των πολλών είναι μεγαλύτερη από εκείνη των λίγων και καλών. Επιπλέον, όλοι οι νόμοι θα πρέπει να σέβονται το σύνταγμα προκειμένου να είναι πραγματικά δίκαιοι.

(Τ 1/4)

Βασικά σημεία της πολιτικής ηθικής του Αριστοτέλη, προϋποθέτουν την ύπαρξη μίας συγκεκριμένης κοινωνίας, η οποία μπορεί να επιστρέφει στις παραδοσιακές της αξίες. Ο τύπος της κυβέρνησης που εξυπηρετεί καλύτερα το κοινό καλό και την εφαρμογή των αξιών, είναι αυτός που θεωρείται καλός. Τα άτομα που δεν έχουν υποχρεώσεις στην κοινωνία, του είναι άγνωστα.

Οι θεμελιώδεις αριστοτελικές ιδέες δέχτηκαν Χριστιανική επεξεργασία από τον Θωμά τον Ακινάτο κατά τον Μεσαίωνα και αποτελούν το θεμέλιο για τους λεγόμενους κομμουνιτάριους, οι οποίοι είχαν σημαντική επιρροή από την δεκαετία του 1980 και μετά.

Περίληψη

- Ο άνθρωπος είναι από τη φύση ένα πλάσμα που δημιουργεί κράτη
- Το κράτος, από τη φύση του προάγει το άτομο
- Σκοπός του κράτους είναι να αναπτύξει τις αρετές των πολιτών του
- Με αυτή την έννοια, το κράτος οφείλει να εκπαιδεύει
- Το καλό όλων προηγείται του ατομικού συμφέροντος
- Οι νόμοι απαιτούν την συγκατάθεση των πολιτών